

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XLI. Licere Monachis manibus laborare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

sanctifica te cum illis, & radant capita sua. Solùm ergo propter viciniam idololatrarum prohibebantur Sacerdotes Idæorum radi. quæ fortè causa erat, cur Oprati, Hieronymus & Ambrosij tempore Christiani Sacerdotes nõ radereant sed tonderentur; nam adhuc ipsorum tempore erant Sacerdotes Isis, qui caput radebant, vt Ambrosius epistola 38. Hieronymus in caput 44. Ezech. testantur. postea quia illa causa cessauit, nihil absurdi faciunt, qui ad aliquorum significandum caput radunt.

Ad vltimum dico, Hieremiam non ridere illos Sacerdotes, quia radebant caput, & barbam, sed quia id faciebant in honorem Deorum ligneorum, qui non poterant remunerare cultores suos.

CAPVT XLI.

Licere Monachis manibus laborare.

RESTAT postremò Disputatio de ratione viuendi, siue de opere corporali Monachorum. Sicut autem quatuor modi viuendi apud homines religiosos. Vel enim viuunt ex labore proprio, vel dependentes aliquid, & ementes aliud: vel viuunt ex bonis communibus, id est, ex bonis quæ religiosi ipsi ad monasterium adferunt, & in commune constituunt: vel ex bonis licitis ac donatis à piis viris: vel ex mendicatione.

De singulis dicendum est. Ac PRIMVM, de primo duo fuerunt extremi errores. VNVS eorum, qui dicebant, non laborare religiosis operari, & laborare pro victu, sed debere confidere in Dei prouidentia, & viuere ex alienis laboribus huius erroris fuerunt Messaliani, siue Euchitæ, apud Ephesum hæretici. 80. & rursus quidam apud Carthaginem, teste Augustino lib. 2. retract. cap. 21.

ALTER eror fuit Gulielmi de sancto amore, & postea Iohannis VViclefi apud Thomam VValdensem lib. 4. doct. fidei antiquæ, art. 2. cap. 22. & Ioannis Caluini lib. 4. Instit. cap. 13. quibus qui docent teneri Monachos ex proprio labore viuere, quam Gulielmus non omnes religiosos obligabat ad laborandum manibus, sed eos solùm, qui non habent bona libera

bilis in communi. PRIMVS error natus est ex duobus locis Scripturæ malè intellectis, nimirum Matth. 6. *Nolite solliciti esse anima vestra, dicentes, quid manducabimus, &c.* Et Ioan. 6. *Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam.* Refellit hunc errorem Augustinus in libro de opere Monachorum, ex verbis Apostoli 2. Thess. 2. vbi & se laborasse, & operatum dicit, ne quenquam grauarer, & alios monet, vt operentur, & laborent.

Quia verò respondebant hæretici illi, B. Paulum loqui de opere spirituali, id est, de oratione & exhortatione; notanda sunt alia loca, vbi expressè ponitur labor manuum, Actor. 20. *Ad ea, qua mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ.* Ad Ephes. 4. *Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis.* 1. Thess. 4. *Operamini manibus vestris.* Ad hæc, vt acutè notauit Augustinus, idem Apostolus 1. Cor. 9. dicit se operatum, cum tamen liceret sibi secundum Domini ordinationem non operari. At certè non licebat ei secundum Domini ordinationem non concionari, & non orare. Ait enim: *Si non euangelizauero, & michi, &c.* Loquitur igitur de corporali labore, cum dicit se laborasse, cum tamen non teneretur.

Ad verba illa Domini contrà citata, respondeo, non prohiberi illis verbis moderatam sollicitudinem querendi cibum proprio labore, sed immoderatam & superfluum. Potest autem tribus modis esse immoderata sollicitudo. PRIMO, ratione finis, vt si quis quærat cibum præcipua intentione, quasi sit ille vltimus finis, vt faciunt qui euangelizant, vt comedant; cum deberent comedere, vt euangelizent. Atque hoc reprehendit Dominus Matth. 6. cum ait: *Primum querite regnum Dei, &c.* Et Ioan. 6. *Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam,* id est, primaria intentione querite cibum spiritualem, secundaria corporalem.

SECUNDO, ratione diffidentie immoderata est sollicitudo, vt cum quis aded sollicitus est de rebus temporalibus, vt vix possit credere sibi Deum ad futurum in illis acquirendis, etiam si adhibeat ipse quoque suum laborem. Et hoc reprehendit Dominus cum ait Matth. 16. *Nolite solliciti esse, &c.* Vult enim persuadere fidelibus confidentiam in Deum; & sanè persuadet efficacissimis argumentis; nam si Deus, in-

quit, pascit aues, & vestit lilia, quæ eum non norunt, imò etiam prouidet Gentilibus, qui eum blasphemant; quomodo vobis cultoribus suis poterit deesse? & si vobis corruptum animum donauit, quæ maiora sunt; quomodo credibile non daturum cibum & vestes quæ sunt minora?

TERTIO, immoderata est sollicitudo ratione temperata, ut cum quis hodie sollicitus est pro ea re, pro qua satius pestiuè cras inciperet sollicitus esse. & hoc reprehendit minus cum ait ibidem: *Nolite solliciti esse de crastino. Solliciti estis de malitia sua.* Vbi notandum, non reprehendi prudentiam parandi necessaria pro tempore futuro, aliter peccasset Ioseph. Gen. 41. qui recondidit frumenta pro futura sterilitate: etiam Dominus ipse habebat loculos, & pararet cibos, Ioann. 13. Itaque vocatur sollicitudo de crastino & mala est illa, quæ non conuenit præsentis temporis secundum rectam rationem.

CAPVT XLII.

Non teneri Monachos ad laborem manuum

SECUNDVS error tria affert præcipua fundamenta. VNUM ex Apostolo, qui Ephes. 4. 1. Thess. 4. 2. Thess. 3. præcipit Christianis, ut ex labore manuum victum quærant, ex quibus locis tale argumentum duci potest: vel ista verba B. Pauli continent præceptum necessitatis, vel consilium perfectionis. si primum, ergo tenentur laborare etiam religiosi; si secundum, ergo tenentur saltem religiosi, illorum enim est viam perfectionis & consiliorum tenere.

SECUNDVM fundamentum est ex AVGVSTINO, qui in libro de opere Monachorum dicit religiosos teneri ad hoc Apostoli præceptum implendum, nec excusari per occupationes spirituales. Sic enim ait, cap. 17. *Quid, inquit, qui operari corporaliter nolunt, cui rei vacent, seire desunt. Orationibus, inquit, & Psalmis, & lectioni, & serbo Dei Sancta planè vita, & in Christi suauitate laudabilis: sed si ad his auocandi non sumus, nec manducandum est, nec ipsa quotidie preparanda, ut possint apponi & assumi.* Si autem ad ipsa